

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

 <https://innoworld.net>

 +998335668868

ILMIY JURNAL

IC²I JOURNALS
MASTER LIST

ISSN

INTERNATIONAL
JOURNAL
#0000
#0000
INTERNATIONAL CENTER

doi

zenodo

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Google Scholar

open access.nl

INNOVATION TALABALAR AXBOROTNOMASI

2-JILD, 3-TO'PLAM
2025

Jurnal quyidagi xalqaro bazalarda indekslanadi:

Google Scholar digital object
identifier

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

Ilmiy jurnalning rasmiy sayti:

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

KONFUTSIYNING FALSAFASI: "SUHBAT VA MULOHAZALAR" ASARINING TAHLILI

Jo'rayeva Irodaxon Xusanboy qizi

AndDU Matematika va mehanika fakulteti

Amaliy matematika ta'lim yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Annotasiya: Konfutsiyning "Suhbat va mulohazalar" asari (yoki "Lunyu") qadimgi Xitoy falsafasining eng muhim yodgorliklaridan biri bo'lib, u axloq, siyosat, jamiyat va shaxsiy yuksalish masalalariga bag'ishlangan. Ushbu maqolada asarning asosiy mazmuni, Konfutsiy falsafasining tamoyillari, ularning zamonaviy ahamiyati va insoniyat tarixidagi o'rni tahlil qilinadi. Konfutsiy ta'limoti ijtimoiy barqarorlik, axloqiy fazilatlar va bilimning ustunligi g'oyalari asoslanadi. Bu maqola asar tahlili orqali Konfutsiy qarashlarining organilishi va bugungi kunda qanday tatbiq etilishi mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Konfutsiy, Suhbat va mulohazalar, Xitoy falsafasi, axloq, siyosat, ta'lim, fazilat, jamiyat, tartib, hukmdor, shaxsiy yuksalish, adolat, halollik, bilim, falsafiy meros.

Sharq falsafasining durdonasi bo'lgan "Suhbat va mulohazalar" asari Xitoyning mashhur faylasufi Konfutsiyga tegishli bo'lib, uning o'g'itlari va shogirdlari bilan bo'lgan suhbatlaridan tashkil topgan. Ushbu asar Konfutsiy hayotining turli bosqichlarida aytgan fikrlarini, axloqiy tamoyillarini va ijtimoiy munosabatlarga bo'lgan qarashlarini o'z ichiga oladi. Konfutsiy falsafasining asosida insoniylik, axloq, izzat-nafs, muros, tartib va o'zlikni tarbiyalash kabi tushunchalar yotadi. Endi asarning tuzilishi va g'oyaviy yo'nalishlarini ko'rib chiqadigan bo'lsak: "Suhbat va mulohazalar" asari yigirmata bobdan iborat bo'lib, har bir bobda muayyan mavzular yoritilgan. Asarda Konfutsiy o'z shogirdlariga bergan og'itlari orqali insonning ma'naviy jihatdan yuksalishini asosiy maqsad qilib qo'yadi. U jamiyatda tartib va barqarorlikka erishish uchun, eng avvalo, har bir shaxs o'zini tarbiyalashi kerakligini takidlaydi.

Asardagi muhim g'oyalardan ba'zilar quyidagilardir:

Ren - insoniylik va mehr-shafqat;

Li - marosim va odob-axloq;

Yi - adolat va halollik;

Zhi - bilimdonlik va aql-idrok;

Xin - sadoqat va vafodorlik.

Konfutsiyning so'zlariga ko'ra, ideal jamiyat axloqli odamlardan tashkil topgan bo'lishi kerak. Har kim o'z o'rnini bilib, unga muvofiq harakat qilsa, jamiyatda tartib o'rnatiladi.

Bugungi kunda ham Konfutsiy ta'limoti dolzarb bo'lib qolmoqda. Uning fikrlari zamonaviy ta'lim tizimi, siyosiy boshqaruv va shaxsiy rivojlanish uchun muhim poydevor bo'la oladi. Masalan, Konfutsiy: "Haqiqiy rahbar xalqqa xizmat qiladigan, ularni sevadigan va ularga adolatli munosabatda bo'ladigan kishidir", deydi. Bu g'oya hozirgi rahbarlar uchun ham juda muhim yo'l-yo'riqdir.

Konfutsiy ilm olishni ham inson uchun eng ulug' ne'mat deb bilgan. U bilimga intilish va uni hayotga tadbiq etish orqali inson mukammallikka erishadi,

deya ta'kidlaydi. Uning "U organganini amalda qo'llagan kishi - haqiqiy donodir" degan fikri buni yaqqol ko'rsatadi. Konfutsiy jamiyatdagi har bir inson o'z vazifasini bilib, uni vijdonan bajarsa, butun tizim uyg'un ishlaydi degan fikrda edi. Ota mehribon, o'g'il - itoatli, do'st - sadoqatli, hukmdor - adolatli bo'lishi kerak. Bunday me'yorlar nafaqat qadim Xitoyda, balki har qanday davr va jamiyat uchun dolzarbdir.

Konfutsiy siyosatni kuch bilan emas, axloqiy yetakchilik bilan boshqarish kerakligini targ'ib qilgan. Uning nazarida, xalq o'z rahbarini yaxshi fazilatlari bilan tanib, unga ergashishi kerak edi. Bu tamoyil, bugungi demokratik qadriyatlar bilan hamohangdir.

Konfutsiyning "Suhbat va mulohazalar" asari qadimiy Xitoy falsafasining eng yuksak namunalaridan biri bolib, uning asarida ko'rsatilgan axloqiy, siyosiy va ijtimoiy g'oyalar bugungi kundagi ko'plab jamiyatlar uchun muhim ahamiyatga ega, Ushbu asarda ta'kidlangan g'oyalar va tamoyillar - insoniylik, adolat, halollik, bilimga hurmat, rahbarning axloqiy javobgarligi - nafaqat Xitoy madaniyatida, balki butun dunyo miqyosida qadrlanadi.

Shu boisdan, bu asar nafaqat otmishdagi ijtimoiy tizimlar uchun, balki zamonaviy jamiyatlar va har bir shaxsning rivojlanishiga katta tasir korsatgan Konfutsiyning ta'limoti odamlarning hayotini ma'naviy jihatdan yuksaltirishga, ular orasida axloqiy fazilatlarni targ'ib qilishga yo'naltirilgan. Xulosa qilib aytganda, Konfutsiy o'z asarida butun bir jamiyatni, shuningdek, uning har bir a'zosi uchun ma'naviy va axloqiy yuksalishni o'zining asosiy maqsadi sifatida belgilaydi.

Bundan kelib chiqadiki, Konfutsiy ta'limoti nafaqat tarixiy ahamiyatga ega, balki hozirgi kunda ham ahamiyatli. Bugungi rahbarlar, pedagoglar va har bir fuqaro uning fikrlarini hayotga tadbqiq etish orqali jamiyatni yaxshilashga va shaxsiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashga intilishlari kerak. Konfutsiy ogitlari orqali odamlar axloqiy mas'uliyatni his qilishni, jamiyatda oz ornini topishni, ilm olishni va bilimni amalda qo'llashni o'rganadilar.

Shu sababli, Konfutsiyning "Suhbat va mulohazalar" asari nafaqat qadimiy Xitoyning, balki butun insoniyatning ma'naviy va axloqiy o'rnaklaridan biridir. Bugungi kunda uning g'oyalari bizga nafaqat jamiyatda tartib va barqarorlikni o'rnatishga, balki shaxsiy rivojlanish va o'zligini anglashda yordam beradi. Asar, shuningdek, rahbarlik, bilim, adolat va axloqiy fazilatlar kabi asosiy qadriyatlarni o'zida mujassam etadi.

Demak, Konfutsiy ta'limotini o'rganish orqali insoniyat nafaqat otmishdagi xatolarni tuzatishi, balki kelajakda ham o'zini yuqori ma'naviy fazilatlarga intilishga yo'naltirishi mumkin. Bu asar bugungi kunda ham o'zining ahamiyatini yoqotmagan va har bir shaxs uchun o'rnak bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Konfutsiy, "Suhbat va mulohazalar". Toshkent – 2014.
2. Muhammadjon Obidov, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan journalist. Toshkent – Pekin - Chyuyfu. 2014 – yil, yanvar.